

ระบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสอนในชั้นเรียน Teaching System to Develop Classroom Teaching Skills

¹พระวิทยา ขนชัยภูมิ Phra Witthaya Khonchaiyaphum

²สุวัฒน์ รักขันโท Suwatsan Rakkanto.

¹²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹²Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Corresponding author, e-mail: Wittamcu1990@hotmail.com

Received November 12, 2024; Revised December 30, 2024; Accepted: December 31, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสอนในชั้นเรียน โดยใช้ศึกษาจากแบบวิเคราะห์เอกสารสรุปจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการสอนจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามความต้องการของผู้เรียนรวมถึงเป็นโครงสร้างที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดของหลักสูตรผ่านขอบข่ายเนื้อหาที่สอน ประกอบด้วยหลักการ ขั้นตอนกิจกรรม สื่อประกอบการสอน และการวัดผลประเมินผล ซึ่งจะต้องอาศัยประเภทของระบบการเรียนการสอนเสมือนเป็นกระบวนการที่สร้างทักษะการเรียนรู้ในชั้นเรียนผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบกระตือรือร้นโดยผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง

คำสำคัญ: ระบบการเรียนการสอน; ทักษะการสอนในชั้นเรียน; การพัฒนา

Abstract

The objective of the article is to design an instructional system to develop classroom teaching skills by using the study from the document analysis form, summarizing the concepts. The theory of an effective teaching and learning system must include the steps of organizing teaching and learning activities to achieve goals according to the needs of the learners. Including a structure that helps students learn through the objectives, goals, and indicators of the curriculum through the scope of content taught, consisting of principles, activity steps. Teaching media and evaluation results This will require a type of virtual teaching system, a process that builds learning skills in the classroom through organizing teaching activities that

develop students' learning skills. From actual practice Participatory teaching Active learning where learners are the main players in organizing their own learning.

Keywords: teaching system, classroom teaching skills; Development

บทนำ

ระบบการเรียนการสอนเป็นการนำเอาวิธีระบบมาใช้ในประกอบการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลที่ป้อน กระบวนการ และมีผลผลิตที่ผ่านการวางแผนการเรียนการสอนเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้แหล่งความรู้รวมถึงกำหนดบทบาทของครูและบทบาทของผู้เรียนในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งครูเปรียบเสมือนผู้แนะนำเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อป้อนข้อมูลให้กับผู้เรียนผ่านการจัดกิจกรรม กระบวนการการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรม และแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสืบค้นคว้าด้วยตนเองได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น ซึ่งกระบวนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนส่วนใหญ่จะมีวิธีการสอนแบบต่างๆ เทคนิคการเรียนการสอนเป็นแบบแผนหรือโครงสร้างที่แสดงถึงระบบขั้นตอนในการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย วิธีการสอนต่างๆ การประเมินผล และผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้นเนื้อหาสาระวิชา

ระบบการเรียนการสอนที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบที่หลากหลายซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับเนื้อหาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการของผู้ใช้ระบบการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ที่สุด สำหรับผู้สอนนั้นถือว่าเป็นนักออกแบบการสอน การวางระบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมขั้นตอนต่างๆ ในระบบการสอนบางช่วงบางขั้นตอนให้สามารถใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาระบบการสอนในอนาคต เพราะฉะนั้นระบบการสอนเป็นการนำเอาวิธีระบบหรือการจัดระบบมาใช้ในการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยข้อมูลที่ป้อน (Input) กระบวนการ (Process) และมีผลผลิต (Output) เช่น ระบบการสอนจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยที่สำคัญต่อการบริหารจัดการองค์ความรู้เกิดขึ้นในระหว่างถ่ายทอดความรู้ที่ถือว่าเป็นองค์ความรู้ที่เป็นระบบต่างๆที่เกิดขึ้นสำหรับผู้เรียน เช่น ระบบครูผู้สอน ระบบนักเรียน ระบบสื่อการสอน ระบบการเลือกและใช้สื่อการสอน หรือแหล่งการเรียนรู้ เป็นต้น

ดังนั้นผู้เขียนขอเสนอประเด็นที่น่าสนใจของระบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนในชั้นเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย แนวคิดระบบการเรียนการสอน องค์ประกอบการเรียนการสอน ขั้นตอนการพัฒนาระบบการเรียนการสอน และบทสรุป ดังที่จะนำเสนอต่อไปนี้

แนวคิดระบบการเรียนการสอน

ระบบการสอนถือว่าเป็นการวางแผนที่มีขั้นตอนในการออกแบบการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิธีระบบ (Systematic approach) ซึ่งมีขั้นตอนเกิดขึ้นผ่านการทดลองใช้อย่าง มีระบบ และขั้นตอนการสอนที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพถือว่าเป็นตัวกลางที่ส่งเสริมแนวทางของขั้นตอนที่กำหนดแนวทางการพัฒนา วัตถุประสงค์ การออกแบบกิจกรรมการ

เรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ รวมถึงหลักการที่กำหนดพฤติกรรมโดยอาศัยช่องทางต่างๆ หรือ การใช้แหล่งความรู้ โดยยึดหลักองค์ความรู้เป็นศูนย์กลาง ความสามารถทางด้านสติปัญญา ความสนใจ ความถนัด ประสบการณ์เดิม ซึ่งผู้สอนจะต้องอาศัยวิวัฒนาการสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ ในระบบการเรียนการสอนในปัจจุบัน อันจะก่อให้เกิดบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบการสอนอันมี ขั้นตอนการวางแผนร่วมกันอย่างรอบคอบผ่านการบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ที่ประกอบด้วย องค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญ เช่น หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ การสื่อการสอน แหล่งค้นคว้า ความรู้ และการวัดและประเมินผล รวมทั้งข้อมูลย้อนกลับ เพื่อทำให้ครูผู้สอนได้พิจารณาขั้นตอนการ สอน กิจกรรมการสอน และพฤติกรรมของผู้เรียนในการสอนในการเรียนรู้อันเป็นแนวทางสร้างระบบ การเรียนการสอนที่มั่นคงและมีประสิทธิภาพ การดำเนินการสอนให้บรรลุเป้าหมายและประสบ ผลสำเร็จจะต้องประกอบด้วยกระบวนการที่หลากหลายที่ครูผู้สอนได้คิดค้นวิธีการสอนและเทคนิค การสอนต่างๆ นำมาใช้ในการบูรณาการสำหรับการสอนรวมถึงสภาพการเรียนการสอนจัดขึ้นอย่าง เป็นระบบการสอนอันเป็นตัวอย่างผ่านหลักปรัชญา ทฤษฎีการสอน หลักการและโครงสร้างแนว ทางการสอนที่จัดขึ้นเป็นขั้นตอนโดยอาศัยหลักและแนวทางการสอนด้วยวิธีการสอนต่าง และเทคนิค การสอนที่บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ในปัจจุบันในระบบการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ ยึดถือ แบบแผนของระบบการสอนจะต้องลงมือปฏิบัติ รวมถึงมีคุณลักษณะตามที่ต้องการ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายมีความชัดเจน การสอนซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรม องค์ประกอบการจัดการ เรียนรู้ โครงสร้างของแบบแผนระบบการสอนสามารถนำมาใช้ในห้องเรียนโดยตรงหรือการสอนเป็น กลุ่มย่อยเพื่อจัดโปรแกรมการสอนให้ตรงกับสิ่งที่ผู้สอนจะสื่อความหมายหรือถ่ายทอดความรู้ให้กับ ผู้สอนผ่านสื่อการเรียนการสอน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและรูปแบบแนวทางในการออกแบบ การเรียนที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (วัชรรา เลาเรียนดี: 2553, กระทรวงศึกษาธิการ: 2542)

จากแนวคิดนักวิชาการสรุปได้ว่า ระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการสอนจะต้อง ประกอบด้วยขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามความ ต้องการของผู้เรียนรวมถึงเป็นโครงสร้างที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ และ ตัวชี้วัดของหลักสูตรผ่านขอบข่ายเนื้อหาที่สอน ประกอบด้วย หลักการ ขั้นตอนกิจกรรม สื่อ ประกอบการสอน และการวัดผลประเมินผล ดังนี้

1) หลักการเป็นสาระสำคัญผ่านแนวทางปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามมาจากการจัดกิจกรรม ให้กับผู้เรียนได้ปรับตนเองโดยผ่านกระบวนการลงมือทำและกระบวนการของความจริงโดยธรรมชาติ

2) ขั้นตอนกิจกรรมหรือการอธิบายขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้ร่วมกันสร้าง ขึ้นรวมถึงผู้เรียนได้สร้างระบบการสอนจากองค์ความรู้เดิมผ่านเหตุการณ์ขึ้นในสมองของผู้เรียนทั้งยัง ผ่านกระบวนการของผู้สอนชี้แนะแนวทางในการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ

3) สื่อประกอบการสอนเกิดขึ้นจากการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการกิจกรรมผ่านสื่อ ประกอบการสอนต่างๆเพื่อบูรณาการให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตามสื่อการสอน จะมีความสำคัญก็ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน

4) การวัดผลและประเมินผล เสมือนเป็นตัวอย่างที่ทำให้แสดงผลชัดเจนจากการเรียนการ สอนจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนในระหว่างเรียน

องค์ประกอบของระบบการเรียนรู้การสอน

องค์ประกอบของระบบการเรียนรู้การสอนถือว่าเป็นขั้นตอนการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม โดยการแบ่งผู้เรียนดำเนินการจัดกิจกรรมแตกต่างกันออกไปผ่านกระบวนการสอนที่กำหนดไว้ใน ขั้นตอนการเรียนรู้การสอนโดยให้แต่ละกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นนั้นจะมีส่วนสำคัญในการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรมส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้การสอนของผู้สอนอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งองค์ประกอบของระบบการเรียนรู้การสอน (นิคม สวรรณศรี, 2556) ประกอบด้วย

1) หลักการ คือ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักในรูปแบบการสอนนั้น การบรรยายและอธิบายถึงลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสอดคล้องกับความสัมพันธ์ของระบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนนำไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการเรียนการสอนรวมถึงการอธิบายให้สอดคล้องกับหลักวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านเทคนิคที่ช่วยให้ผู้สอนเกิดประสิทธิภาพ

2) วัตถุประสงค์ คือ หลักแนวคิดที่อธิบายถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้การสอนที่มีองค์ประกอบ โครงสร้างแบบแผนกิจกรรม การวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน เป็นระบบขั้นตอนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ

3) กระบวนการเรียนรู้การสอน คือ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ส่งเสริมองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เช่น หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้การสอน และการวัดผลประเมินผล ซึ่งขั้นตอนการสอนนั้นจะต้องเรียงลำดับขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์กันรวมทั้งอธิบายถึงบทบาทของครู บทบาทของนักเรียน การสร้างบรรยากาศ สิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อเงื่อนไขของการจัดกิจกรรมสอนให้เกิดความคาดหวังของผู้เรียน ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้การสอนที่ประกอบด้วยเนื้อหาสาระความรู้ และทักษะการลงมือปฏิบัติ

4) ระบบการเรียนรู้การสอน คือ องค์ประกอบของเนื้อหาไปสู่การสร้างผลสัมฤทธิ์ที่สามารถพิสูจน์ได้โดยโครงสร้างของระบบการสอนด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และอธิบายปรากฏการณ์ก่อให้เกิดความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะหาความรู้ผ่านการบูรณาการเชิงโครงสร้างองค์ความรู้

5) การวัดผลประเมินผล คือ การจัดระบบการเรียนรู้การสอนจะต้องประกอบด้วย 7 ประการ ได้แก่ (1) คำนึงถึงเป้าหมายสำคัญ (2) คำนึงถึงปัจจัยต่อการเรียนรู้ (3) ประยุกต์หลักการเรียนรู้การสอนมาใช้ในการออกแบบ (4) ใช้สื่อที่หลากหลาย (5) มีการพัฒนาระบบต่อเนื่อง (6) การประเมินผลครอบคลุมทั้งกระบวนการเรียนรู้การสอนและการประเมินผลผู้เรียน และ (7) ข้อมูลย้อนกลับที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างหลักการและกระบวนการเรียนรู้การสอน

6) ข้อมูลย้อนกลับ คือ สาระสำคัญของเนื้อหาที่เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ก่อให้เกิดผลการเรียนรู้ตามที่ต้องการและกระบวนการเรียนรู้การสอนจะต้องบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการตามตัวชี้วัดของหลักสูตรรายวิชา (ศุภักษร พองจางวาง, 2559)

ดังนั้นองค์ประกอบของการเรียนรู้การสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ขั้นตอน

ของระบบการเรียนการสอน การวัดผลประเมิน และข้อมูลย้อนกลับ ที่ส่งผลกระทบต่อระบบโครงสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นพื้นฐานจากหลักการ แนวคิดต่างๆที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดเนื้อหาการเรียนการสอนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขของระบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเปรียบเสมือนความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและกระบวนการดำเนินการเรียนการสอน ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนในขณะทำกิจกรรมนั้นถือว่าเป็นตัวช่วยให้เกิดองค์ความรู้สามารถตอบสนองความต้องการในระหว่างดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ นั้นสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับส่วนใดส่วนหนึ่งต้องแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจะต้องอาศัยตัวกระบวนการที่ช่วยดำเนินการเข้าไปประยุกต์หรือบูรณาการที่ป้อนเข้าไปพร้อมกับปัจจัยต่างๆสู่การดำเนินการของระบบซึ่งจะอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกของระบบการเรียนการสอนเข้าไปด้วย ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ สภาพแวดล้อม และบริบทของผู้เรียน เป็นต้น รวมทั้งกระบวนการที่เป็นตัวกลางของระบบการสอนที่เป็นวิธีการต่างๆที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ก่อให้เกิดนวัตกรรมของการเรียนรู้เกิดขึ้น ผ่านวิธีการสอนและระบบการสอนต่างๆ และข้อมูลย้อนกลับนั้น เปรียบเสมือนความสำเร็จในลักษณะต่างๆที่มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนสามารถที่จะดำเนินชีวิตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังมีกระบวนการพัฒนาขั้นตอน (ทิตินา เขมมณี, 2555) ดังนี้

1) การกำหนดจุดมุ่งหมาย เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เกิดความชัดเจนเป็นไปตามหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการกิจกรรม

2) กำหนดคำถามเกี่ยวกับสภาพและความต้องการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ค้นพบองค์ประกอบที่สำคัญในการนำระบบไปใช้จริงโดยเริ่มจากการกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของระบบผ่านระบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมองค์ความรู้ในการค้นคว้าหาความรู้ให้บรรลุเป้าหมายสำเร็จ

3) การจัดกลุ่มองค์ประกอบต่างๆเพื่อสะดวกต่อการดำเนินการขั้นตอนโดยการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลที่เกิดขึ้นในการดำเนินการควบคู่กันไปด้วยจัดแผนผังให้เรียงลำดับขั้นตอนเพื่อส่งผลสัมฤทธิ์เกิดขึ้นตามเป้าหมายตั้งไว้หลังจากการดำเนินการทดลองใช้ระบบให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการทดลองใช้ระบบการเรียนการสอนจะต้องประกอบด้วย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 กำเนิดที่มาของระบบการเรียนการสอนที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ประกอบด้วยทฤษฎี เป้าหมาย หลักการ และแนวคิดพื้นฐานของระบบการเรียนการสอนผ่านขั้นตอนการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสร้างปฏิสัมพันธ์เป็นการอธิบายถึงบทบาทของครู บทบาทนักเรียน รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ตอบสนองถึงวิธีการแสดงออกของครูที่มีต่อผู้เรียน ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบฝึกทักษะเพื่อให้เด็กนักเรียนได้มีการลงมือปฏิบัติจริง

ระยะที่ 2 การนำระบบการเรียนการสอนไปใช้นั้นจะต้องได้รับคำแนะนำจากคู่มือการสอน และการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการนำระบบการเรียนการสอนไปใช้จริงให้เกิดผลทั้งผลทางตรงและทางอ้อม เป็นการระบุถึงผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่คาดว่าจะเกิดแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของรูปแบบการเรียนการสอน

4) สำคัญของระบบการเรียนการสอนควรจะต้องศึกษาความต้องการของผู้เรียน พฤติกรรม ซึ่งการพัฒนาจะต้องมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนำไปจัดกิจกรรมที่จะต้องมีการออกแบบให้สามารถใช้ได้กว้างขวางเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะเจาะจงและจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักเพื่อยึดมั่นเป็นตัวตั้งในการพิจารณาระบบการ เรียนการสอนหลังจากการทดลองใช้ระบบการเรียนการสอน

จากบทสรุปของแนวคิดนักวิชาการสรุปได้ว่าขั้นตอนการพัฒนาระบบการเรียนการสอนได้ นำไปจัดกระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐาน หลักการ เป้าหมาย องค์ประกอบของ ระบบ ทดลองปฏิบัติ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข สรุปได้ดังนี้

- 1) การกำหนดคำถามเพื่อสอบถามสภาพและความต้องการของระบบการเรียนการสอน
- 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการออกแบบระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผ่านกระบวนการสนทนาพูดคุยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลกันตลอดเวลาจึงทำให้การสร้าง ระบบการเรียนการสอนที่สมบูรณ์แบบสามารถนำไปใช้จริง
- 3) การออกแบบชั้นเรียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและการเตรียมการหลังจากการนั้น การออกแบบการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในชั้นเรียนและการนำไปใช้และการสังเกต พฤติกรรมระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน
- 4) ปรับปรุงและพัฒนาถือว่าเป็นการถอดบทเรียนเพื่อสรุปองค์ความรู้ ทบทวนกระบวนการ เรียนการสอนเพื่อประเมินผลการเรียนการสอนนำผลมาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ก่อน นำไปใช้จริง

ประเภทของระบบการเรียนการสอน

การจัดประเภทของระบบการเรียนการสอนที่จะบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของ สารสำคัญรายวิชาจะต้องประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีการเรียนรู้ ระบบการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอนอันเป็นตัวช่วยในการจัดกิจกรรม เรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด สรุปได้ดังนี้ (1) รูปแบบการสอนที่เน้นพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ที่ เป็นสิ่งที่เรียนรู้เริ่มต้นเข้าใจในเนื้อหาสาระในการสอนหลักความเข้าใจและ นำไปใช้ได้ (2) รูปแบบการสอนที่เน้นพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective domain) เป็นวิธีการสอนที่ช่วย ให้ผู้เรียนได้เติมเต็มความรู้สึกที่เกิดขึ้นช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจโดยใช้บทบาทสมมติและการ จำลองสถานการณ์ (3) รูปแบบการสอนที่เน้นพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor domain) มุ่งเน้นพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการลงมือปฏิบัติการณ์เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกในด้าน ต่างๆ (4) การสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ (Process skills) กระบวนการที่เป็นทักษะที่ เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการต่างๆ อาจเป็นกระบวนการทาง สติปัญญา เช่น กระบวนการสืบสอบ แสวงหาความรู้ หรือกระบวนการคิดต่างๆ (5) การสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration) เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ด้านต่างๆ ไปพร้อมกัน โดยใช้การบูรณาการทั้งด้านเนื้อหาสาระและวิธีการ สอนต่างๆ บูรณาการกับหลักการเป็นสาระสำคัญเป็นตัวเชื่อมโยงกัน สามารถสรุปประเภทระบบการ เรียนการสอน คือ

- 1) ระบบการสอนผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการเสริมแรงกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์สะท้อนถึงตนเองและสังคม
- 2) ระบบการสอนมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการสอนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกัน ออกแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียน
- 3) ระบบการสอนที่เน้นกระบวนการพัฒนาตนที่มีการพัฒนาบุคลิกภาพและความตระหนักรู้ในตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์เกิดความคิดรวบยอด
- 4) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อให้เกิดความรอบรู้และเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 5) เน้นการจัดกิจกรรมของบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนโดยเน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (teacher-centered model) ที่ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเตรียม เนื้อหาและเป็นผู้ควบคุมกำกับขั้นตอนของการเรียนการสอน
- 6) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student-centered model) ที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ หรือเป็นผู้สร้างความรู้ บทบาทของผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและเป็นที่ปรึกษาการทำงานของนักเรียน (Joyce Weil and Showers, 1992)

จากการสรุปแนวคิดประเภทของระบบการเรียนการสอนเสมือนเป็นกระบวนการสอนผ่านกระบวนการกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มย่อยแตกต่างกันออกไปสามารถสรุปได้ กระบวนการที่เน้นเนื้อหาสาระต่าง กระบวนการสร้างความรู้สึกรู้สึกเกิดค่านิยมที่ดีพัฒนาผู้เรียนเกิดการปฏิบัติจากการกระทำหรือการแสดงออกต่างๆด้วยวิธีการดำเนินการต่างๆให้บรรลุตัวชี้วัดของเนื้อหา

บทสรุป

ระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการสอนจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามความต้องการของผู้เรียนรวมถึงเป็นโครงสร้างที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดของหลักสูตรผ่านขอบข่ายเนื้อหาที่สอน ประกอบด้วย หลักการ ขั้นตอนกิจกรรม สื่อประกอบการสอน และการวัดผล ประเมินผล ซึ่งจะต้องอาศัยประเภทของระบบการเรียนการสอนเสมือนเป็นกระบวนการที่สร้างองค์ความรู้ทางปัญญาโดยผ่านกระบวนการกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มย่อยแตกต่างกัน กระบวนการที่เน้นเนื้อหาสาระต่าง กระบวนการสร้างความรู้สึกรู้สึกเกิดค่านิยมที่ดีพัฒนาผู้เรียนเกิดการปฏิบัติจากการกระทำหรือการแสดงออกต่างๆด้วยวิธีการดำเนินการต่างๆให้บรรลุตัวชี้วัดของเนื้อหา รวมถึงขั้นตอนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนจะเกิดขึ้นต่อผลผลิตการจัดกระบวนการเรียนการสอน

ดังนั้นระบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสอนในชั้นเรียนจะต้องประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐาน หลักการ เป้าหมาย องค์ประกอบของระบบ ทดลองปฏิบัติ ประเมินผล และรวมข้อย้อนกลับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *แนวดำเนินงานโครงการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคนให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัด*. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- ทีศนา แหมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิฤมล สุวรรณศรี. (2556). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4M เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลสำหรับเด็กปฐมวัย. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2553). *การนิเทศการสอนสาขาหลักสูตรและการนิเทศ*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภักษร ฟองจางวาง. (2559). *การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง การเขียนโปรแกรมขั้นพื้นฐานด้วยภาษาจาวาสคริปต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(3): 937.
- Joyce, B. & Weil, M. and Showers, B. (1992). *Model of teaching*. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon: A Division of Simon & Schuster, Inc.
- Keeves, J.P. (1997). *Models and model building*. In Keeves, J.P. (ed.), *Educational research, methodology and measurement: An International Handbook*, 2nd ed., Oxford: Peraman Press.

